

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 20 maart 2012 (22.03)
(OR. en)**

**6129/1/12
REV 1**

**COHOM 57
PESC 326**

NOTA I/A-PUNT

van:	het secretariaat van de Raad
aan:	het PVC / het Coreper / de Raad
nr. vorig doc.:	8590/08 PESC 450 COHOM 41
Betreft:	Richtsnoeren voor een EU-beleid ten aanzien van derde landen inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing - Bijwerking van de richtsnoeren

1. Tot besluit van de evaluatie van de EU-richtsnoeren inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing heeft de Groep rechten van de mens bevestigd dat zij instemt met de bijgewerkte EU-richtsnoeren inzake foltering zoals vervat in de bijlage bij deze nota.
2. Het PVC wordt verzocht de bijgewerkte EU-richtsnoeren inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing te bekrachtigen, zodat deze via het Coreper ter goedkeuring aan de Raad kunnen worden voorgelegd.

**RICHTSNOEREN VOOR EEN EU-BELEID TEN AANZIEN VAN DERDE LANDEN
INZAKE FOLTERING EN ANDERE WREDE, ONMENSELIJKE OF ONTERENDE
BEHANDELING OF BESTRAFFING
(Bijwerking van de richtsnoeren)**

DOEL

Het doel van deze richtsnoeren is de EU een operationeel werktuig te verschaffen om op alle niveaus in de contacten met derde landen, alsmede in multilaterale mensenrechtenfora, te gebruiken ter ondersteuning en intensivering van de aanhoudende inspanningen om foltering en andere vormen van mishandeling overal ter wereld te voorkomen en uit te bannen. De term "foltering" wordt in deze richtsnoeren gebruikt in overeenstemming met de definitie in artikel 1 van het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. In het kader van deze richtsnoeren worden met "andere vormen van mishandeling" bedoeld alle vormen van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, met inbegrip van lijfstraffen, die het individu zijn fysieke en mentale integriteit ontnemt. Deze richtsnoeren hebben weliswaar in eerste instantie specifiek betrekking op foltering en andere vormen van mishandeling, maar ze zullen ook bijdragen tot de aanscherping van het EU-mensenrechtenbeleid in het algemeen, en tot de toepassing van andere EU-richtsnoeren inzake mensenrechten en van de Richtsnoeren van de Europese Unie inzake de bevordering van de naleving van het internationale humanitaire recht (IHR).

INLEIDING

De Europese Unie is gegrondvest op de beginselen vrijheid, democratie, eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden en de rechtsstaat. Deze beginselen worden door alle lidstaten gedeeld. Eerbiediging van de mensenrechten is een van de prioriteiten van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU.

Foltering en andere vormen van mishandeling behoren tot de afschuwelijkste schendingen van de mensenrechten, de menselijke integriteit en de menselijke waardigheid. Luidens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens mag niemand onderworpen worden aan folteringen, noch aan een wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing. Het internationaal recht staat geen uitzonderingen toe. Alle landen zijn gehouden het onvoorwaardelijk verbod op alle vormen van foltering en andere vormen van mishandeling in alle omstandigheden na te leven. Ondanks de inspanningen van de internationale gemeenschap blijven foltering en andere vormen van mishandeling nog altijd overal ter wereld bestaan. In veel landen kan nog steeds straffeloos worden gefolterd en op andere manieren mishandeld.

Streven naar preventie en uitbanning van alle vormen van foltering en andere vormen van mishandeling binnen de EU en wereldwijd is een beleidsstandpunt waaraan door alle lidstaten sterk wordt vastgehouden. Bevordering en bescherming van dit recht is een prioriteit van het mensenrechtenbeleid van de EU.

In haar streven naar preventie en uitbanning van alle vormen van foltering en andere vormen van mishandeling en naar de rehabilitatie van slachtoffers van foltering laat de EU zich leiden door internationale en regionale normen en standaarden op het gebied van de mensenrechten, de rechtsbedeling en de beheersing van gewapende conflicten, onder meer die welke in de bijlage zijn opgenomen.

OPERATIONELE RICHTSNOEREN

Het operationele deel van deze richtsnoeren is bedoeld om methoden en middelen te bepalen waarmee in het GBVB daadwerkelijk naar de preventie van foltering en andere vormen van mishandeling kan worden toegewerkt.

De EU verleent actieve steun aan de betrokken fora (onder meer het Comité tegen foltering van de VN, het Subcomité ter preventie van foltering van de VN, het Mensenrechtencomité van de VN, het Comité inzake gedwongen verdwijningen van de VN, het Comité inzake de voorkoming van foltering van de Raad van Europa, alsook de speciale procedures van de VN en andere relevante actoren). De EU zal er proactief toe bijdragen dat de bestaande internationale en regionale waarborgen tegen foltering en andere vormen van mishandeling aangescherpt en daadwerkelijk geïmplementeerd worden.

Landenstrategieën

Foltering en andere vormen van mishandeling moeten afdoende aan bod komen en worden aangepakt via de EU-landenstrategieën inzake mensenrechten. Het aanmerken van foltering en andere vormen van mishandeling als prioriteit houdt onder meer in dat een grondige analyse wordt verricht van de situatie inzake foltering en andere vormen van mishandeling in een specifiek land, en dat mogelijke preventieve acties en mechanismen in kaart worden gebracht, alsmede nodige maatregelen om straffeloosheid voor foltering en andere vormen van mishandeling tegen te gaan. In dit verband wordt, zoals ook is bepaald in de conclusies van de Raad van 2008, het belang onderstreept van de uitvoeringsmaatregelen (doc. 8407/1/08), en van actieve bewustmakingsmaatregelen en samenwerking tussen overheidsinstanties en de civiele samenleving. In de landen waarin foltering en mishandeling niet zijn aangemerkt als een prioriteit, zal dat worden aangepakt wanneer er zich in die landen relevante gevallen voordoen.

Controle en verslaglegging

De missiehoofden van de EU vermelden foltering en andere vormen van mishandeling in hun verslaggeving wanneer er zich in het betrokken land relevante gevallen voordoen. In landen waarin foltering of andere vormen van mishandeling zijn aangemerkt als een prioritair probleem in het kader van de landenstrategie voor mensenrechten, nemen de missiehoofden van de EU in hun verslag een analyse op van de frequentie van foltering en mishandeling en van de maatregelen ter bestrijding daarvan, alsmede een periodieke evaluatie van de gevolgen en de impact van de acties van de EU.

EU-maatregelen ten aanzien van derde landen

De EU beoogt derde landen ertoe te bewegen effectieve maatregelen ter bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling te treffen, en erop toe te zien dat het absolute verbod van foltering en mishandeling waarvan niet kan worden afgeweken, wordt nageleefd. In haar contacten met derde landen zal de EU de dwingende noodzaak voor alle landen uitspreken om aan de internationale normen en standaarden te voldoen, en zal zij dienovereenkomstig beklemtonen dat foltering en andere vormen van mishandeling krachtens internationaal recht in alle omstandigheden verboden zijn. De EU zal haar doelstellingen bekendmaken als onlosmakelijk deel van haar mensenrechtenbeleid, en zal het belang benadrukken dat zij hecht aan de voorkoming van foltering en andere vormen van mishandeling met het oog op wereldwijde uitbanning ervan.

De EU volgt een alomvattende en proactieve aanpak die alle essentiële elementen voor de uitbanning van foltering omvat: preventie, bescherming en rehabilitatie toegespitst op de slachtoffers van foltering en mishandeling.

De EU-lidstaten zijn vastbesloten om in de strijd tegen terrorisme de internationale verbodsbepalingen betreffende foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing volledig na te leven.

A) Om die doelstellingen te bereiken zal de EU onder meer de volgende maatregelen nemen:

Politieke dialoog

De mensenrechtencomponent van de politieke dialoog tussen de EU en derde landen en regionale organisaties zal ook over foltering en andere vormen van mishandeling gaan. De EU zal het verbod op foltering en andere vormen van mishandeling ter sprake brengen tijdens haar dialogen over terrorismebestrijding met derde landen. Er moet worden voorzien in capaciteitsopbouw inzake mensenrechten en de rechtsstaat, inclusief het verbod op foltering en andere vormen van mishandeling, onder meer door derde landen aan te moedigen de mensenrechten te integreren in hun werkzaamheden inzake terrorismebestrijding.

Demarches

De EU zal demarches doen en publieke verklaringen afleggen om derde landen op te roepen tot het nemen van effectieve maatregelen tegen foltering en andere vormen van mishandeling, onder meer preventieve maatregelen. De EU zal waar nodig informatie verlangen omtrent beschuldigingen van foltering of andere vormen van mishandeling. De EU zal tevens reageren op positieve ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden.

In goed gedocumenteerde individuele gevallen van foltering en andere vormen van mishandeling zal de EU (per vertrouwelijke of publieke demarche) de autoriteiten van het betrokken land ertoe oproepen de veiligheid van het slachtoffer en andere relevante personen te garanderen, misstanden te voorkomen, informatie te verstrekken en ter zake dienende waarborgen toe te passen, en ervoor te zorgen dat een snel, doeltreffend, onafhankelijk en onpartijdig onderzoek wordt verricht teneinde de daders voor de rechter te brengen en volledige en effectieve schadeloosstelling te faciliteren. Maatregelen met betrekking tot individuele gevallen zullen van geval tot geval worden bepaald en kunnen deel uitmaken van een algemene demarche.

Bilaterale en multilaterale samenwerking

Bestrijding en voorkoming van foltering en andere vormen van mishandeling zullen als prioriteit worden beschouwd in al de bilaterale en multilaterale samenwerking ter bevordering van de mensenrechten, waarbij onder andere met het maatschappelijk middenveld wordt samengewerkt op met name juridisch gebied, op het gebied van volksgezondheid en op dat van onderwijs en opleiding. Bijzondere aandacht moet aan zo'n samenwerking worden besteed in het kader van het Europees Instrument voor democratie en mensenrechten (EIDHR) en bij samenwerkingsprogramma's en bilaterale en regionale programma's ter ondersteuning van de rechtsstaat en de hervorming van de veiligheidssector.

In zeer ernstige gevallen kan worden overwogen de mensenrechtenclausules van associatie-, partnerschaps- of samenwerkingsovereenkomsten in te roepen. Voorts kan wanneer relevant, ook de intrekking van voordelen in het kader van de SAP plus-regeling worden overwogen.

Waarneming tijdens rechtszittingen

De missiehooften zullen ernaar streven ambassadevertegenwoordigers uit te zenden als waarnemer bij rechtszittingen wanneer er redenen zijn om aan te nemen dat verdachten zijn gefolterd of mishandeld.

- B) In haar maatregelen tegen foltering en mishandeling zal de EU derde landen oproepen tot het nemen van onder meer de volgende maatregelen:

Foltering en andere vormen van mishandeling voorkomen, verbieden en veroordelen

- ervoor zorgen dat elke foltering, daaronder begrepen poging tot foltering, medeplichtigheid en deelname aan foltering, krachtens het nationaal strafrecht een strafbaar feit is, waarop een passende straf is gesteld;
- alle vormen van foltering en andere vormen van mishandeling op het hoogste niveau veroordelen;
- wetten die tot doel of tot gevolg hebben dat vormen van foltering of andere vormen van mishandeling worden toegestaan of goedgekeurd, intrekken of wijzigen;

- effectieve wettelijke, bestuursrechtelijke, gerechtelijke en andere maatregelen nemen teneinde: in heel hun territoriale bevoegdheidsgebied foltering en mishandeling te voorkomen; de productie van, de handel in, de in- en uitvoer en het gebruik van instrumenten die geen andere toepassingen in de praktijk hebben dan foltering en andere vormen van mishandeling, te voorkomen en te verbieden, en, teneinde misbruik te voorkomen, strenge controles op te leggen voor de productie van, de handel in, de in- en uitvoer en het gebruik van instrumenten die kunnen worden gebruikt voor foltering en andere vormen van mishandeling zoals omschreven in Verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad met betrekking tot de handel in bepaalde goederen die gebruikt zouden kunnen worden voor de doodstraf, foltering of andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.

Zich onderwerpen aan internationale normen en procedures en deze toepassen

- toetreden tot het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (UNCAT) en het facultatief protocol bij het UNCAT, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) en andere regionale instrumenten in dat verband, zoals de Robbeneiland-richtsnoeren inzake de preventie van en het verbod op foltering in Afrika, het Inter-Amerikaans Verdrag ter voorkoming en bestraffing van marteling en het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering; overwegen om toe te treden tot het Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning (CPED);
- voorbehouden intrekken die strijdig zijn met het doel en voorwerp van het UNCAT en het IVBPR, het CPED en andere verdragen in dat verband;
- intrekking overwegen van andere voorbehouden bij het UNCAT, het IVBPR, het CPED en andere verdragen in dat verband;
- toelating overwegen van individuele en interstatelijke verzoekschriften in het kader van het UNCAT, het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW), het CPED en het IVBPR;
- toetreden tot het Statuut inzake het Internationaal Strafhof;
- voldoen aan de verzoeken tot tussentijdse beschermingsmaatregelen, uitspraken, besluiten en aanbevelingen van internationale en regionale mensenrechtenorganen, inclusief de VN;
- samenwerken met de speciale VN-rapporteur inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing en alle andere relevante speciale procedures;
- samenwerken met het Comité tegen foltering, het Subcomité ter preventie van foltering en andere relevante VN-verdragsorganen, onder meer bij de toepassing en de follow-up van conclusies en standpunten van de verdragsorganen, en instemmen met de publicatie van verslagen over bezoeken van het Subcomité ter preventie van foltering;

- ervoor zorgen dat nationale wetgevingen voorzien in een absoluut verbod op de gedwongen overbrenging van personen naar een land wanneer er gegronde redenen bestaan om aan te nemen dat die personen daar onderworpen zullen worden aan foltering of andere vormen van mishandeling (inclusief het land van oorsprong) of het risico lopen om vervolgens naar een dergelijk land te worden overgebracht, alsmede in toegang tot een effectieve, onafhankelijke en onpartijdige toetsing vooraf van eventuele beslissingen tot overbrenging;
- in landen waar de doodstraf nog wordt toegepast, ervoor zorgen dat, naast inachtneming van de beperkingen in artikel 6 IVBPR, executies en de omstandigheden in de "dodencel" van dien aard zijn dat het fysieke en mentale lijden tot een minimum wordt beperkt;
- samenwerken met de mechanismen van de Raad van Europa, in het bijzonder door de uitvoering van de beslissingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de aanbevelingen van het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen, en instemmen met de publicatie van de Comitéverslagen over de in hun landen afgelegde bezoeken;
- samenwerken met de relevante regionale mensenrechtenorganen en -mechanismen.

Waarborgen en procedures betreffende de plaatsen van detentie aannemen en implementeren

- wettelijke en procedurele waarborgen tegen foltering en andere vormen van mishandeling aannemen en implementeren, en garanderen dat personen wier vrijheid ontnomen is, onverwijld voor een rechter worden gebracht, dat zij onverwijld en op gezette tijden daarna toegang hebben tot en het recht hebben op vertrouwelijke communicatie met advocaten en gezondheidspersoneel, en dat zij hun verwanten en andere betrokken derden onverwijld op de hoogte kunnen brengen van hun vrijheidsbeneming en de plaats waar zij in hechtenis worden gehouden, alsmede van eventuele daaropvolgende overbrengingen;
- onafhankelijke mechanismen instellen voor het onderzoeken van klachten tegen politie-agenten of gevangenisbewakers die worden beschuldigd van mishandeling van gedetineerden;
- geheime plaatsen van hechtenis verbieden en ervoor zorgen dat alle personen wier vrijheid ontnomen is, in officieel erkende plaatsen in hechtenis worden gehouden en dat hun verblijfplaats bekend is, met name bij hun familieleden en hun advocaat;

- ervoor zorgen dat de procedures voor hechtenis en verhoor met de desbetreffende internationale en regionale normen stroken;
- de omstandigheden verbeteren op plaatsen waar personen in hechtenis worden gehouden, teneinde aan internationale en regionale normen te voldoen;
- ervoor zorgen dat personen die veroordeeld zijn voor foltering of andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing daarna niet meer betrokken zijn bij de bewaring, ondervraging of behandeling van personen die zijn aangehouden, in hechtenis worden gehouden, een gevangenisstraf uitzitten of anderszins van hun vrijheid zijn beroofd, en dat personen die zijn aangeklaagd voor foltering of andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, zolang de aanklacht in behandeling is niet betrokken zijn bij de bewaring, ondervraging of behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd; die maatregelen moeten worden genomen op grond van een rechterlijke beslissing in een gerechtelijke procedure of een bestuursrechtelijke beslissing tot voorlopige schorsing.

Rehabilitatie en schadeloosstelling voor de slachtoffers bieden

- ervoor zorgen dat de slachtoffers van foltering een schadeloosstelling krijgen en dat zij een afdwingbaar recht op een billijke en toereikende compensatie hebben, inclusief de middelen voor een zo volledig mogelijke rehabilitatie;
- ervoor zorgen dat een alomvattende rehabilitatie, inclusief medische, psychologische, sociale en andere maatregelen ter beschikking staat van de slachtoffers van foltering en hun gezinsleden.

Binnenlandse wettelijke waarborgen instellen

- er in alle omstandigheden voor zorgen dat verklaringen of bekentenissen of andere bewijzen die door foltering zijn verkregen, niet worden gebruikt in rechtszittingen, behalve tegen iemand die van foltering of andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing wordt beschuldigd, als bewijs dat een dergelijke verklaring of bekentenis werd afgelegd of een ander bewijs werd verkregen;
- ervoor zorgen dat verklaringen, bekentenissen of ander bewijs niet als bewijs worden gebruikt zonder dat ze toereikend zijn gestaafd;
- alle vormen van lijfstraffen afschaffen;

- ervoor zorgen dat uitzonderlijke omstandigheden, zoals staat of dreiging van oorlog, interne politieke instabiliteit of een andere openbare noodsituatie niet kunnen worden ingeroepen ter rechtvaardiging van foltering of mishandeling;
- ervoor zorgen dat een bevel van een hogere functionaris of een overheidsinstantie niet kan worden ingeroepen ter rechtvaardiging van foltering of andere vormen van mishandeling;
- ervoor zorgen dat wetshandhavers, militair, medisch en ander betrokken personeel niet gestraft worden wegens het niet nakomen van bevelen om handelingen te verrichten die foltering of andere vormen van mishandeling inhouden.

Straffeloosheid bestrijden

- ieder individu binnen het rechtsgebied van de staat dat verantwoordelijk is voor foltering, waar ook ter wereld, voor de rechter brengen in rechtszittingen die voldoen aan internationale normen voor een eerlijk proces en die de doodstraf uitsluiten, indien dat individu niet wordt uitgeleverd met het oog op gerechtelijke vervolging in een andere staat waar die waarborgen bestaan;
- snel, onpartijdig en doeltreffend onderzoek verrichten naar alle beschuldigingen van foltering, teneinde de foltering te documenteren, bij voorkeur overeenkomstig het aan CHR-resolutie 2000/43 gehechte Protocol van Istanbul;
- ervoor zorgen voor foltering geen amnestie, immuniteit, verjaringstermijn of verjaring geldt.

Groepen die bijzondere bescherming behoeven

- normen en maatregelen instellen en implementeren ten aanzien van gedetineerden, gevangenen, vrouwen, kinderen, vluchtelingen, asielzoekers, in eigen land ontheemde personen, migranten, personen die gediscrimineerd worden op grond van hun etnische afkomst, religie of geloof, seksuele gerichtheid of genderidentiteit, en andere groepen die bijzondere bescherming tegen foltering en andere vormen van mishandeling behoeven.

Voorzien in binnenlandse controlemechanismen voor hechtenis

- bezoeken mogelijk maken van vertegenwoordigers van de civiele samenleving en andere onafhankelijke organen zoals nationale mechanismen ter voorkoming van foltering, nationale mensenrechteninstanties en ombudspersonen, die het recht hebben op vertrouwelijke communicatie met personen van hun keuze op plaatsen waar personen die van hun vrijheid zijn beroofd worden of kunnen worden vastgehouden;
- onafhankelijke en doeltreffende mechanismen instellen, aanwijzen of handhaven en versterken, met relevante en diverse expertise, om doeltreffende en onaangekondigde controlebezoeken uit te voeren aan alle plaatsen van hechtenis, onder andere met het oog op het voorkomen van foltering of andere vormen van wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing;
- de aanbevelingen van onafhankelijke controlemechanismen voor hechtenis uitvoeren.

Voorzien in binnenlandse procedures voor klachten en meldingen inzake foltering en mishandeling

- doeltreffende binnenlandse procedures instellen en hanteren voor het reageren op en onderzoeken van klachten en meldingen inzake foltering en andere vormen van mishandeling, bij voorkeur overeenkomstig het Protocol van Istanbul, inclusief in gevallen waarin er redenen zijn om aan te nemen dat foltering of andere vormen van mishandeling hebben plaatsgevonden, ook al is er geen formele klacht van een specifiek slachtoffer, en ervoor zorgen dat die procedures indien nodig voldoende gender- en kindvriendelijk zijn.
- ervoor zorgen dat waarschijnlijke slachtoffers van foltering of andere vormen van mishandeling, getuigen, mensenrechtenverdedigers die gevallen van foltering documenteren of melden, en degenen die het onderzoek uitvoeren en hun gezinsleden worden beschermd tegen geweld, geweldsbedreiging en elke andere vorm van intimidatie of represailles die zich naar aanleiding van de melding of het onderzoek kan voordoen.

Nationale instellingen ter voorkoming van foltering oprichten

- de oprichting, het laten functioneren en, waar passend, de versterking overwegen van onafhankelijke nationale instellingen (bijv. ombudspersonen of mensenrechtencommissies) die zich doeltreffend kunnen bezighouden met de voorkoming van foltering en andere vormen van mishandeling.

Versterken van het justitieel apparaat

- ervoor zorgen dat de rol van rechters, aanklagers en advocaten bij de voorkoming van foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing gerespecteerd wordt, onder meer met betrekking tot willekeurige detentie, processuele waarborgen en normen voor een eerlijk proces, en bij het voor de rechter brengen van de daders;
- het justitieel apparaat de mogelijkheid bieden zijn justitiële taken onafhankelijk, onpartijdig en op professionele wijze te verrichten;
- doeltreffende maatregelen nemen met het oog op corruptiebestrijding in de rechtsbedeling, degelijke programma's voor rechtsbijstand instellen en ervoor zorgen dat een toereikend aantal rechters en aanklagers wordt aangeworven en adequaat wordt opgeleid en bezoldigd;
- doeltreffende maatregelen nemen ter voorkoming en bestrijding van wederrechtelijke daden, zoals bedreigingen, pesterijen, intimidatie en geweldplegingen op rechters, aanklagers en advocaten, en ervoor zorgen dat dergelijke wederrechtelijke daden onverwijld op een doeltreffende, onafhankelijke en onpartijdige wijze worden onderzocht teneinde de verantwoordelijken voor de rechter te brengen.

Doeltreffende opleiding bieden

- wetshandhavingsfunctionarissen, militair personeel en alle personen die in contact komen met personen die van hun vrijheid zijn beroofd, alsook gezondheidspersoneel (civiel en militair) opleiden om aan de toepasselijke internationale normen inzake de voorkoming van foltering en andere vormen van mishandeling te voldoen;
- leden van nationale mechanismen ter voorkoming van foltering en andere controleorganen inzake hechtenis opleiden;
- zorgen voor de opleiding van het justitieel apparaat, aanklagers en advocaten met betrekking tot de toepasselijke internationale, regionale en nationale normen;
- ervoor zorgen dat overbrengingen van uitrusting en opleiding voor militair, veiligheids- of politieel gebruik foltering en andere vormen van mishandeling niet in de hand werken;
- ervoor zorgen dat er in opleidingsprogramma's voor wetshandhavingspersoneel plaats is ingeruimd voor opleiding inzake de voorkoming, het onderzoek en de vervolging van geweld tegen vrouwen, inzake de rechten van het kind en inzake de bestrijding van alle vormen van discriminatie, onder meer op grond van ras en seksuele gerichtheid;

- ervoor zorgen dat opleidingsprogramma's voor gezondheidspersoneel ook opleiding omvatten betreffende de vroegtijdige identificatie van slachtoffers van foltering, de rehabilitatie van die slachtoffers en het gebruik van het Protocol van Istanbul voor het documenteren van foltering.

De werkzaamheden van gezondheidspersoneel steunen

- gezondheidspersoneel in staat stellen onafhankelijk en vertrouwelijk te werken aan de becommentariëring van waarschijnlijke gevallen van foltering en andere vormen van mishandeling, en bij de behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd;
- artsen, forensische deskundigen en ander gezondheidspersoneel die gevallen van foltering en andere vormen van mishandeling melden, beschermen;
- ervoor zorgen dat gezondheidspersoneel in geen geval deelneemt aan harde ondervragingen of andere vormen van mishandeling van individuen met als doel de pijn en het lijden te monitoren of te rekken;
- de systematische toepassing van het Protocol van Istanbul voor het documenteren van gevallen van foltering bevorderen en aanbevelen.

Alle vormen van intimidatie en represailles voorkomen

- ervoor zorgen dat geen enkele autoriteit of ambtenaar enige tegen een persoon of organisatie gerichte sanctie of andere nadelige maatregel ordonneert, oplegt, toestaat of tolereert omdat die persoon of organisatie in contact is geweest met een nationaal of internationaal controle- of preventieorgaan dat actief is in de preventie en bestrijding van foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing.

Lijkschouwingen verrichten

- ervoor zorgen dat forensische lijkschouwingen overeenkomstig internationaal erkende normen worden uitgevoerd door ervaren en onafhankelijke forensische deskundigen;
- zorgen voor een behoorlijk forensisch onderzoek in alle gevallen van ernstig letsel bij gedetineerden.

Overige initiatieven

De EU zal:

- foltering en mishandeling ter sprake blijven brengen in multilaterale fora, zoals de VN, de Raad van Europa en de OVSE, en daar nog sterker ijveren voor de uitbanning ervan. De EU zal de desbetreffende resoluties van de VN-organen, waaronder de Algemene Vergadering en de Mensenrechtenraad, actief blijven steunen;
- landen bijstaan bij de uitvoering van aanbevelingen in het kader van de universele periodieke toetsing (UPR) die sporen met internationale en regionale mensenrechtenwetgeving, wat betreft de preventie en bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling;
- steun verlenen aan de ter zake dienende internationale en regionale mechanismen (bijv. het Comité tegen foltering, het Subcomité ter preventie van foltering, het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen, de speciale procedures van de VN), en wijzen op de noodzaak voor staten om met de mechanismen samen te werken, onder meer door een passend gevolg te geven aan de aanbevelingen ervan;
- het maken van voorbehouden bij instrumenten ter bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling ontmoedigen, en indien dat niet lukt, bezwaar maken tegen voorbehouden van derde landen die niet verenigbaar zijn met het doel en voorwerp van internationale mensenrechteninstrumenten;
- gezamenlijke of bilaterale samenwerking inzake de preventie van foltering en andere vormen van mishandeling en inzake het totstandbrengen van rehabilitatiediensten aanbieden;
- openbaar onderwijs en bewustmakingscampagnes steunen ter bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling;
- de inspanningen van de betrokken nationale en internationale ngo's ter bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling steunen en met hen een permanente dialoog onderhouden;

- projecten blijven financieren die strekken tot verbetering van de opleiding van het personeel en van de omstandigheden in detentiecentra, en substantiële steun blijven verlenen aan rehabilitatiecentra voor slachtoffers van foltering overal ter wereld.
- haar invloed maximaliseren door ervoor te zorgen dat de wetgevingen en praktijken van de lidstaten op alle gebied voldoen aan of beter doen dan de internationale normen ter bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling.

De EU kan zich, in voorkomend geval, in haar contacten met derde landen op het punt van foltering en mishandeling, beroepen op de volgende normen, standaarden en beginselen:

- Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
- Internationaal VN-Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) en de twee bijbehorende facultatieve protocollen
- VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (UNCAT) en het bijbehorende facultatief protocol
- VN-Verdrag inzake de rechten van het kind (VRK) en de twee bijbehorende facultatieve protocollen
- Internationaal VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (ICERD)
- VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW) en het bijbehorende facultatief protocol
- Internationaal VN-Verdrag inzake de bescherming van personen tegen gedwongen verdwijning (CPED)
- VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het bijbehorende facultatief protocol
- Verdrag van de Raad van Europa tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en de bijbehorende protocollen nr. 6 en nr. 13 alsmede de desbetreffende jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens
- Handvest van de grondrechten van de Europese Unie
- Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld
- Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (CPT), alsmede de aanbevelingen van het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen
- Statuut inzake het Internationaal Strafhof
- de vier VN-Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en de bijbehorende protocollen, alsmede de gewoonterechtelijke normen van het internationaal humanitair recht

- VN-Verklaring inzake de bescherming van alle personen die worden onderworpen aan foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing
- VN-Verklaring inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen
- VN-Verdrag en protocol betreffende de status van vluchtelingen
- VN-Verklaring inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijningen
- VN-Beginselen inzake doeltreffende preventie van en onderzoek naar buitengerechterlijke, willekeurige en standrechtelijke executies
- VN-Standaardminimumregels voor de behandeling van gevangenen
- VN-Grondbeginselen voor de behandeling van gevangenen
- VN-Pakket van grondbeginselen voor de bescherming van alle personen onder enige vorm van detentie of gevangenschap
- VN-Regels voor de bescherming van minderjarigen aan wie de vrijheid is ontnomen
- VN-regels voor de behandeling van vrouwelijke gevangenen en niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen voor vrouwelijke daders
- VN-Verklaring inzake de grondrechten op rechtsgebied voor slachtoffers van misdrijven en machtsmisbruik
- VN-Grondbeginselen inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht
- VN-Grondbeginselen inzake de rol van advocaten
- VN-Richtsnoeren inzake de rol van aanklagers
- VN-Standaardminimumregels inzake niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen
- VN-Gedragscode voor wetshandhavers
- VN-Grondbeginselen inzake het gebruik van geweld en vuurwapens door wetshandhavers
- VN-Beginselen van de medische ethiek, inzake de rol van gezondheidspersoneel, met name artsen, bij de bescherming van gevangenen tegen foltering en andere wrede, onmenselijke en ontorende behandeling of bestraffing
- VN-Basisbeginselen en -richtsnoeren inzake het recht van voorziening en schadevergoeding
- Beginselen inzake doeltreffend onderzoek naar en documentatie van foltering en andere wrede, onmenselijke en ontorende behandeling of bestraffing (Protocol van Istanbul) gehecht aan Resolutie 2000/43 van de VN-Commissie voor de rechten van de mens

- Waarborgen ter bescherming van de rechten van degenen die ter dood kunnen worden veroordeeld (ECOSOC-resolutie 1984/50)
- Verklaring van Wenen en actieprogramma
- Algemene opmerkingen van het VN-Comité tegen foltering, en met name nr. 1 inzake artikel 3, en nr. 2 inzake artikel 2
- Algemene opmerkingen van het Comité voor de rechten van de mens van de VN, met name nr. 20 inzake artikel 7, nr. 21 inzake artikel 10, nr. 29 inzake artikel 4 en nr. 31 betreffende de algemene wettelijke verplichting voor staten die partij zijn bij het Verdrag, wat betreft het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Algemene aanbevelingen nr. 12, 14 en 19 van het Comité voor de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen
- Afrikaans Handvest inzake de rechten van mensen en volken en het bijbehorende protocol (het protocol van Maputo)
- Afrikaans Handvest inzake de rechten en het welzijn van het kind
- Richtsnoeren en maatregelen inzake het verbod op en de preventie van foltering, wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing in Afrika (de Robbeneiland-richtsnoeren)
- Amerikaans Verdrag inzake de rechten van de mens
- Inter-Amerikaans Verdrag ter voorkoming en bestraffing van marteling
- Inter-Amerikaans Verdrag inzake de gedwongen verdwijning van personen
- Inter-Amerikaans Verdrag inzake de preventie, bestraffing en uitbanning van geweld tegen vrouwen
- Beginselen en beste praktijken inzake de bescherming van personen wier vrijheid ontnomen is in de beide Amerika's
- Verdrag van de Raad van Europa inzake bestrijding van mensenhandel (CETS nr. 197)
- Verordening (EG) nr. 1236/2005 van 27 juni 2005 met betrekking tot de handel in bepaalde goederen die gebruikt zouden kunnen worden voor foltering
- EU-gedragscode betreffende wapenuitvoer